D•N
28/1 1951

Jättebomberna och Västerns försvar

Hur effektiv som militärt vapen är atombomben? Är vätebomben med dess enormt mycket större verkan färdig, eller kommer den snart att bli färdig? Kan Västeuropa försvaras med atombomber respektive med vätebomber? Debatten kring dessa och andra närstående frågor är så omfattande och innehåller så alltför många motsägande inlägg att flertalet fackkunniga lika väl som lekmännen står förbryllade. Att klart och entydigt besvara frågorna är inte möjligt — åtminstone utanför en krets av tysta och av tystnadsplikt bundna specialister — men man kan söka att precisera problemen och i någon mån hyfsa ekvationen.

Utan alltför grov förenkling kan en positiv och en negativ inställning urskiljas i diskussionen. Den positiva linjen fick för nära fem år sedan ett auktoritativt uttryck i boken "En värld eller ingen", där ett antal forskare och militärer, bland dem fem Nobelpristagare, framhävde atomvapnets oerhörda, man kan säga omätliga, betydelse; som en icke avlägsen möjlighet skymtade ett läge i vilket ett med atombomber utrustad stat på några dagar eller rent av några timmar kunde förinta motståndaren. Denna linje har i politiken sedan en stor, om också inte lätt gripbar roll; det är tillräckligt att erinra om att Churchill är eller är, i tal efter tal, förklarat att Västeuropas frihet är beroende av det amerikanska innehavet av atombomber. Under den senaste tiden, i samband med händelserna i Korea, har synpunkter och påståenden av denna typ gång efter annan framförts. Publicisten Laurence har hävdat att USA:s förråd av atombomber är stort och framför allt att en vida mer avgörande bomb, vätebomben, snart kan väntas vara användbar. Den amerikanske flygstabschefen har uttalat att Västeuropa kan skyddas väsentligen genom amerikanskt flyg. Senator Taft och andra har tagit upp samma tanke och av den fått stöd för en sådan modererad isolationism som innebär avståndstagande från stora amerikanska hjälpsändningar — särskilt av trupper — till stärkande av Västeuropas försvar.

Den negativa attityden innefattar också många påståenden och tankegångar som inte sakligt står i nödvändigt sammanhang med varandra. Nobelpristagaren Blackett*s bok, som rönt mycken uppmärksamhet, går ut på att visa att bombningen, och inte minst atombombningen, har blivit överskattad som militärt vapen. Slutsatsen kan formuleras, och har ofta formulerats, ungefär så att Ryssland inte kan besegras med atombomber; dessa utgör ett hjälpmedel av vikt, men något avgörande kan inte träffas med detta vapen. Den praktiska konsekvensen av denna inställning blir ofta att Västeuropa måste upprustas med "ordinära" militära medel; om inte Västeuropas och USA:s förenade trupper kan med dessa medel hålla gränsen, kommer ryssarna att översvämma kontinenten — att atombomba de ryska städerna hjälper inte och att atombomba de ockuperade länderna är inte tänkbart, I dagens läge markeras en negativ attityd exempelvis genom avståndstagande från uppgifterna om vätebombens förestående start (Oppenheimer, Lilienthal), genom betonande av atomvapnets otjänlighet i Korea, genom fordringarna på en upprustning utan hänsynstagande till jättebomberna. I amerikanska tidskrifter finner man artiklar av armé- och flottofficerare som entusiastiskt hävdar att Koreakriget klarlagt de "gamla" vapnens grundläggande betydelse och talar om atombomben som en användbar men sekundär sak.

Till de nu berörda synpunkterna kommer helt andra, moraliska och psykologiska, Å ena sidan betraktas atombombningen som en stridsteknik av samma valör som andra; varför skulle det vara värre att döda gonen en atombomb än med en kanon eller en bajonett eller hemskare att dö för den ena vapnet än det andra? Även terrorbombningen säges, likasom blockaden, vara en legitim metod att få motståndaren på knä. Å andra sidan fastslås atombombningens ohygglighet, och man söker efter medel att få vapnet förbjudet, att få riget återfört till "ädre" och humanare villkor.

Vår sammanställning — för övrigt högst ofullständig — av argument och redovisade motiv vill framför allt klarlägga att hela komplex av verklighetsföreställningar, värderingar och spekulationer ingår i utomordentligt stora amerikanska hjälpsändningar — särskilt av trupper — till stärkande av Västeuropas försvar.

Den negativa attityden innefattar också många påståenden och tankegångar som inte sakligt står i nödvändigt sammanhang med varandra. Nobelpristagaren Blacketts bok, som rönt mycken uppmärksamhet, går ut på att visa att bombningen, och inte minst atombombningen och den moraliskt anstängliga i att över huvud använda bomben; uppenbart är att lant- och flottmilitärer tenderar att vara misstrogna, medan flygare lättare blir trosvissa. Samtidigt är det tydligt att motsägelser finns inom "ideologin", såsom då de vilka hyrigast kräver förbud för atomvapnet ofta påstår att det har ringa effekt (särskilt kommunister och kommunistsympatisörer).

En viss belysning av denna problematik kan vinnas, särskilt om frågan om Västeuropas försvar tas till utgångspunkt för resonemanget.

Den skandinaviska socialdemokratins

utrikespolitiska manifest är nästan alltigenom av sådant innehåll att det kunde ha underskrivits av alla demokratiska partier. Tilltalande är att man i inledningen klart säger ifrån att hotet mot världsfreden just nu beror på kommunistiska angreppshandlingar och att över huvud den ökade internationella spänningen under de senaste åren är en följd av kommunismens aggressiva uppträdande. Programpunkterna är i regel klart och konkret formulerade. Som vanligt måste man nästan på varje punkt fråga sig hur man har tänkt sig att programmet skall kunna genomföras. Hur skall vi exempelvis få "ett fritt, självständigt och demokratiskt Tyskland", hur skall "alla hinder för fria kommunikationer avlägsnas"? Socialdemokratin är säkert på det klara med att dessa och andra förändringar, som för oss alla ter sig självklart riktiga, knappast är tänkbara utan ett nytt världskrig eller en total omstörtning i Ryssland. I belysning av åtskilliga socialdemokratiska utlåtanden, även från svenskt regeringshåll, ter det sig egendomligt att man i första punkten klart förklarar att FN skall avgöra vem som är angriparen i en konflikt och att "varje angreppshandling . . . är en förbrytelse mot hela världens fred och säkerhet". De svenska socialdemokraterna kan väl inte gärna mena att ett dylikt utlåtande är förenligt med att Sverige vägrar att beteckna Kina som angripare i FN:s generalförsamling.

Agaförbud på försök är den försiktiga linje

som skolöverstyrelsen tillråder. Gärna det — någon fara för att skolmyndigheterna längre fram kommer att ta steget tillbaka finns knappast. Det stora flertalet lärare ställer sig också principiellt positiva till att de själva skulle tillgripa sådana medel som det är fråga om här. Kroppsagan begagnas med förkärlek av lärare med psykologiska synpunkter — detta är ett gott skäl att hindra dem att ge fritt utlopp åt sina böjelser. I Stockholm kan det alldrig bli tal om att ånyo öppna vägen för kroppsliga bestraffningar, dessa eländiga surrogat för en fri, disciplinär-humanistisk pedagogik.

Nu hänvisar överstyrelsen till nyskapade samarbetsnämnder med representanter för både lärare och målsmän. Där skall dessa problem dryftas — det är i högsta grad önskvärt att uppfostran i hemmen och i skolorna följer vissa gemensamma grundregler. Från den synpunkten verkar agafrågans sammankoppling med dessa förbindelseorgan naturlig. Å andra sidan är det inte nödvändigt att placera samarbetsnämnder vid sidan av folkskolestyrelserna för att man skall avskaffa ett förmånligt disciplinmedel. Samarbetsnämnderna — om de skall inrättas — måste förvarans med flera och starkare skäl.

PRESSGRANNAR

Ett friskt och djärvt grepp kallar Arbetet* (s) utnämningen av general Swedlund till överbefälhavare.

Hans kvalifikationer saknar det åtminstone, de speciella förutsättningarna att bryta av den högt posten tycks han också besitta. Han har lätt för att samarbeta med folk, han har fasthet utan envishet och han har, vilket tycktes inte kan sägas om ledande militärer på alla poster, en klar blick för vad som för försvaret är möjligt och omöjligt ur politisk synpunkt.

Svenska Dagbladet (h) är djupt upprört över att general Ehrensvärd — som vitan vidare betecknas som överlägsen alla medtävlare — inte blev OB. Kulmen i detta resonemang uppnås när armédelen helt pensatiskt framställs som martyr för sin grevliga härkomst! Trots att han under senare tid veterligen har gjort sitt allra bästa för att vara hr Vought till lags, i det avsevärt tjänstvilligare än andra generaler, utgjekas nu försvarsministern som hans lanseman. Fattig lön för mödan i så fall:

Anledningen till regeringens ståndpunktstagande får utan tvivel sökas därutti att en så svag försvarsminister som herr Vought med självbevarelsedriftens hela kraft motsatt sig valet av en så stark OB som generalitetschef. Ehrensvärd kunde förmodas bli . . . Järnvid andra, mera sekundära moment kunna ha bidragit. Generalöjtnant Ehrensvärd är nämligen belastad med ett högadligt och historiskt namn, som irriterar "arbetarkraftledamarna" i det nutida svenska folkhemmet, och han uppträder icke heller som en han bad om orsaket för sin bakkomst.

Tidningen påstår vidare att dess egen skyddalig "på sistone ansetts självklerven" av den förhärskande opinionen inom alla försvarsgrenar — som bekant har han i stället varit den mest omstridde av hundtalet kandidaterna, och en av anledningarna har varit hans oförmåga att samarbeta på ett för alla vapen tillfredsställande sätt.

Upsala Nya Tidning (fp) är nöjd med regeringens val:

General Swedlund har två mycket påtagliga meriter för överbefälhavarens post: han är yngst bland våra generaler, 52 år, och han är såsom försvarsattaché intrimmad på alla de beredskapsfrågor som nu är aktuella. Huvudsaken till att hans namn nämnts relativt sällan i diskussionen är förmodligen att han mindre tillfälle att göra truppchef. Kroppsagan begagnas med förkärlek av lärarna med psykologiska synpunkter — detta är ett gott skäl att hindra dem att ge fritt utlopp åt sina böjelser. I Stockholm kan det alldrig bli tal om att ånyo öppna vägen för

Trots allt! kommer igen

Ture Nerman har givit ut ett nytt nummer av sin sedan länge nedlagda tidning Trots allt! — denna under det andra världskriget välkända kampskrift mot nazismen och mot långtgående efterkrigspolitik. Det är fullt följdriktigt att en tidning med mottot "Svensk och människa" nu åter anser sig ha en uppgift att fylla i upplysningen mot diktatur och krigshot; kampen mot kommunismen är lika viktig som under kriget kampen mot nazismen: upplysning om faran av efterkrigspolitik gentemot den starkaste diktaturmakten lika angelägen som då.

Det må som en presentation räcka med att citera den ledande artikeln. Varken Sovjet eller USA:? frågar den och svarar:

"Nej, de är inte lika goda kålsuare, lika imperialistiska de två. I Amerika andlig frihet, i östblocket förkrigning och avvikandhet mot världen. I Amerika en fri fackföreningsrörelse, i östblocket statligt styrd fackling organisation och slavarbete. I USA mångdubbelt högre levnadsstandard, åtminstone för de organiserade arbetarna, i östblocket förkrutet fattigdom. I Amerika som överhuvud i västern privatkapitalism, men med en marginal av frihet till förbättringar, i östblocket statskapitalism med individen hoppfjät underkastad regimens godtycke. I USA och västerlandets rättsordning på humanitetens grund, i österns potentater våld och godtycke. I väster respekt för människovärdet, i öster människan statens slav. Var är den amerikanska imperialismen — USA som avrustade efter kriget med Hitler? Medan Sovjet. Kina etc. rustar grannar och börjar krig på krig! Den ryska imperialismen är i dag världsfredens stora fara.

Nej: Så och väst är inte lika goda kålsupare. Varje äkllg demokrat tar västerlandets parti och USA:s, som i dag kämpar för oss alla."

Trots allt! är välkommen tillbaka. Man hoppas att hr Nerman inte låter detta i en liten abonnerad upplaga utkomna nummer — några hundra exemplar kan dessutom köpas direkt från tidningens redaktion — bli det enda. Det är angeläget att han fortsätter.

Badhus för 1,9 milj. invigdes av Vought

"Stinton" Wahlberg och Gunnar Johansson imriginingshopper (överst). Under ses "Loppan" Adlercz i glatt samspråk med "Stinton" och Annie Larsson.

Badenhdet invigdes på lördagen i närvaro av försvarsminister Allan Vought, som tronade i kretsen av militärbefälhavaren, generalmajor Sven Collander, kommendanten, överste S. Odenrick, och damer samt uppvaktning. Det var spänning kring "sumpen", som sig bör när den kostat staden och riksdagen 1,9 milj. kr., vilket stadskammarer Hugo Nilson, sekreterare i badkommitén m. m. meddelade.

— Som representant för regeringen är det mig ett nöje att inviga denna institution, sade statsrådet Vought bl. a. och påpekade att han som bedömare av alla de tusende avslagna framställningarna om uppskov eller vent av befrielse från värnpliktstjänstgöring lärt sig att Norrbotten representerar ett område i Sverige, väsensskilt från allt annat.

Vi har, sade försvarsministern, i dag invigt detta simbad som erövrat aktigt ur militär beredskapsangynpunkt betyder så mycket. Här skall soldaterna lära sig simma och med simningen också få kondition som de sig väl är i behov av.

Badvattnet invigdes av Göran Larsson, Bengt Rask och andra storsimmare som kommit i mycketset tillsammans. (DN, Luleå.)

Testamentsvist om 82.000 kr.

En 82-årig dam från Kalmartrakten som avled i fjol testamenterade hela sin förmögenhet på 82.000 kr. till de skötterskor som skötte honne tills hon dog. Testamentet har nu överklagats av släktingar till dessa, vilka varit uppsagna som hade

Finland vill stärka nordiska samarbetet

Från den nordiska folkfesten i Stadshuset, från vänster talmen K. A. Fagerholm, riksmarskalk Birger Ekeberg och professor Bertil Ohlin.

Finland varken vill eller kan väcka misstro hos sin östra granne, och för att undvika alla misstolkningar har det inte deltagit i internordiska diskussioner om politiska och försvarspolitiska problem. Men hela Finlands folk har ett levande intresse för nordisk samverkan, och även officiellt har Finland deklarerat sin vilja att delta i allt det nordiska samarbete det kan, framhöll finska riksdagens talman K. A. Fagerholm vid Föreningen Nordens folkfest i Stadshuset på lördagskvällen.

— Vårt land har ej medvetet försummat något tig, ett vilmakthållande det goda förhållandet med Sovjet. Men det råder inget motsatsförhållande mellan denna vår strävan till god grannsämja öster ut och vår önskan att fortsätta och stärka samarbetet med det övriga Norden. Det nordiska arbetet i Finland har haft till uppgift att vädda Finland åt Norden. Den kampen har varit hård, den har krävt ansträngningar, och den pågår än i dag. Och vi skall fortsätta striden för våra gemensamma nordiska livsvärden, med andra ord för allt som gör livet värt att leva för dem som vuxit upp i Norden.

Folkfestens deltagare hälsades av rektor Harald Eklöln — i stället för av ombudsman Nils Gouda, som drabbats av hesbet. Bland de närvarande märktes riksmarskalk Birger Ekeberg, civilminister John Lingman, Islands minister Helgi P. Briem, danska ambassrådet Stenderup och finska legationsrådet Atle Assmi samt professor Bertil Ohlin. Efter ett rikhaltigt program, med sång av sgt. kammersångerinnan Edith Oldrup-Björling och hovsångare Sigurd Björling samt musik av Dansk Forenings orkester, avslutades kvällen med dans och allmän nordisk gamman.

Kyrka användes som redskapsbod

I Aspnäs, Österválá socken finns en 1000-talskyrka i privat ägo. Den har under många år använts som redskapsskjul, men genom riksantikvariens intresse för den ser det nu ut som om kyrkan skulle få återgå till sitt ursprungliga ändamål. Direktör Bengt Sandström på Aspnäs säteri är ägare till helgedomen. Möjligheterna för finansiering av restaureringen undersöks f. n. Anda from till 1920 har kyrkan använts till redskapsskjul. På väggarna finns målningar som kan återstå till senare delen av Vasatiden.

(DN, Västerås.)

Fred Radiojänst — Pethrusfalangen

Söndagens aftonradiotjänst i radio kl. 18 sändes från Pingstkyrkan i Örebro. Pingstvännerna har inte helt varit avsedingda från radion, de har förekommit i några morgonandakter och liksså har några gudstjänster sänts från Södermalms fria församling. Detta är emellertid första gången på ett bra tag som den Lewi Pethrus-tropna falangen får göra sin stämma hörd.

Detta innebär alltså frid och förening, och i fortsättningen kan man vänta sig att även Lewi Pethrus personligen får tillfälle till mikrofonen, meddelar man vid Dagens Nyheters förfrågan på Radiotjänst, som tagit första steget genom att inbjuda Örebroförsamlingen att hålla söndagens eftermiddagsgudstjänst.

Kryssaren "Gotland" har anlänt till Neapel, där den beräknar ligga kvar till 1 februari. Allt väl ombord.

vudarvingar: I av den gamla damen tidigare upprättade testamenten. (TT, Kalmar.)

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
Telegramadress: Dagenshetter.
Postgiro: 1616 (för annonser) nummer 1 917 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten. (Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Aldberg.
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Rudmen.
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hedborn
PRENUMERATIONSPRISER
A Stockholmsupplaga
Månad ... 5:25 Kvartal .. 15:25
Halvår ... 30:— Helår ... 60:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1951 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stham.

Klocksmuggiare fast i Hälsingborg.

En smugglingsaffär är under uppsegling i Hälsingborg. Det gäller klocker som smugglats från Belgien och Schweiz av en lastbilschaufför, som varit i förhör. Man har länge varit affären på spåren, då det gått att köpa schweiziska ur av gold hos privatpersoner i staden, lika ens tre marknarna har haft sådana klockor att sälja sedan importbudget genomförades.

Brunna kyrkofullmäktige har till ordförande valt kontraktsprosten Fritz Holmgren och till vice ordförande byggnadsingenjör Arvid Larsén.

Annons.

Tag för vana att regelbundet sända klädema och mattorna till Specialsten Saltsjöbadsvätten. Ring så hämta vi. Tel. 19 02 80.

Glad arbetsmyra hela dagen -
den som kunde vara det ändå!

— Det är förbluffande vilket ro betalust Albert Ström har jämt och vilken energi som han alltid är han på gott humör ändå. Men arbetskamraterna skulle veta, att Albert Ström har mycket av sin kondition att

Kruschen Salt används av miljoner människor världen runt och rekommenderas sedan femtio år av engelska läkare. Är tillfällig orsaken till Edra magbesvär och Er olustkänsla, håll er då i toppform med Kruschen Salt

KRUSCHEN Salt
Ena är handlande och på alla apotek

BRUNO LILJEFORS

Reproduktion

Enastående vacker, originalet prisbelönt vid utställning. Levereras med vacker guldram, storlek 104×79 cm.

Pris
Begränsat antal **150:-**

Till NILS LJUNGS KONSTBOKHANDEL
Sveavägen 60, Stockholm

Sänd mot postförskott ovanstående reproduktion

NAMN: .....

ADRESS: .....

SKOR realiseras

Till bottenpriser

kan ni nu — trots den allmänna prisstegningen — köpa HERR-, DAM- och BARN-SKOR i goda kvalitéer hos Sko-City. Tag denna chans — som kanske inte återkommer — att sko Er själv och hela familjen med skofynd till FYNDPRISER. Titta in om möjligt redan första dagen — då har ni största urvalet!

Restpar byts inte!

29/1 - 3/2

SKO CITY

DROTTNINGGATAN 42—44

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.